

Folketinget
Social- og Indenrigsudvalget

20. oktober 2015

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg

Notat i forbindelse med PTU – Livet efter ulykkens foretræde i Folketingets Social- og Indenrigsudvalg den 29. oktober 2015

Menneskelige og økonomiske konsekvenser ved overgangen til folkepension for mennesker med handicap

Når et menneske med handicap overgår til folkepension, sker det mirakuløse, at pågældende ikke længere har sit handicap. Pågældende har i hvert fald ikke længere brug for at få hjælp til og kompensation for en række behov i hverdagen – eller sådan kunne man i hvert fald godt forstå det, når man læser lovgivningen. Den dag, man bliver folkepensionist, forsvinder nemlig muligheden for at få tilskud til de merudgifter, der er forbundet med ens handicap.

Merudgifter

Serviceovens § 100

Der kan ydes kompensation for de merudgifter, en borger mellem 18 år og folkepensionsalderen har på grund af sit handicap. Der skal være tale om en egentlig og sandsynliggjort **merudgift**, som pågældende ikke ville have haft, hvis pågældende ikke havde haft en fysisk/psykisk funktionsnedsættelse.

Merudgiften skal være nødvendig, være en følge af den nedsatte funktionsevne og tage udgangspunkt i den daglige livsførelse.

Efter overgangen til folkepension gælder serviceovens regler om merudgiftskompensation ikke længere, og man er som borger i stedet alene henvist til kompensation i henhold til pensionslovgivningens regler.

Personlige tillæg

Pensionslovens § 14, stk. 4

Der kan ydes personligt tillæg til rimelige og nødvendige udgifter, som en pensionist med særligt vanskelige økonomiske forhold har. Der er altså ikke tale om kompensation, der tager udgangspunkt i en funktionsnedsættelse, men tillæg, der alene ydes ud fra en konkret vurdering af, om udgiften er nødvendig og rimelig, og om ansøgerens selv har eller burde forventes at have mulighed for selv at afholde udgiften.

Merudgifter >< personlige tillæg

Reglerne inden for pensionsområdet tager altså ikke udgangspunkt i borgerens handicap, og for

mange handicappede betyder det, at de oplever et voldsomt kompensationstab og ikke længere kan få hjælp i hverdagen.

Er man berettiget til merudgifter, er der mulighed for at få tilskud til fx befordring, omsyning af tøj, hjælp til at klippe hæk, få skiftet elektriske pærer, ekstra varme (visse muskellidelser kræver ekstra varme), kurser, særlige merudgifter i forhold til støtte til bil (fx dyrere forsikringer) o.l. - altså tilskud til de merudgifter, der er ved den daglige livsførelse som handicapet.

Det gælder for såvel merudgifter som personlige tillæg, at disse ikke kan ydes, hvis de kan dækkes på anden vis/efter anden lovgivning.

Budget og økonomi i forhold til merudgifter

Der er en minimums grænse på 517 kr. månedligt svarende til 6.204 kr. årligt. På grund af stort behov og deraf følgende høje merudgifter får mange en del mere i tilskud, og det betyder helt konkret, at mange ældre med handicap pludselig får et meget begrænset eller ligefrem et negativt økonomisk råderum den dag, de fylder 65.

Den gennemsnitlige merudgiftsydelse er på omkring 21.000 kr. årligt svarende til 1.700 kr. pr. måned, og det er altså de penge, som de handicappede mister, når de fylder 65 år. Herudover er folkepensionen også lavere end den ydelse, som de kom fra, så de ældre handicappede bliver i virkeligheden dobbelttramte, når de bliver folkepensionister. Ingen merudgiftskompensation og lavere indkomst.

Omfang

På baggrund af blandt andet artikel i Kristeligt Dagblad (2. oktober 2014), Socialudvalget, Alm. del 2014-15 (1. samling), spm. 51. samt spørgsmål nr. 385 (SOU Alm. del juni 2014), vurderes det, at omkring 250 borgere årligt påvirkes.

Hvis der gennemføres en lovændring, så allerede tilkendt merudgiftsydelse kan bevares, til modtageren er 70 år, skønnes det samlet set at medføre udgifter til ca. 1.500 ekstra modtagere med en årlig gennemsnitsydelse på ca. 21.000 kr. svarende til en offentlig merudgift på ca. 30 mio. kr. i 2040, hvor det beregnede antal af ekstra modtagere på baggrund af befolkningsfremskrivninger mv. er størst. Hvis vi antager, at målgruppen bliver 80 år, vil udgiften være 70 mio. kr. i år 2040.

I finanslovudspillet for 2016 forventer Finansministeriet, at 13.600 personer svarende til 11.200 "helårspersoner" modtager merudgiftskompensation.

Opmærksomhed omkring problemstillingen

PTU er ikke de første, der forsøger at sætte problemstillingen på den politiske dagsorden. Skiftende socialministre og politikere har tidligere set på sagen, men ingen har for alvor anerkendt problemet og fået gennemført de nødvendige ændringer på området.

I spørgsmål nr. 162 (SOU Alm. del, folketingsåret 2014-15, 1. samling) har den daværende socialminister, Manu Sareen, svaret, at han ikke kan garantere, mennesker med handicap kan få dækket deres handicapbetingede udgifter, når de bliver pensionister:

"På denne baggrund er det ikke muligt generelt at angive, om der er handicapbetingede udgifter, som kan dækkes efter servicelovens § 100, men som ikke kan dækkes efter lov om social pension. Dog bemærkes, at hjælp til dækning af merudgifter efter serviceloven er uafhængig af indkomst og formue, mens der i forhold til hjælp efter lov om social pension indgår en vurdering af pensionistens økonomiske forhold."

Meget indikerer således, at mennesker med handicap ikke kan få den fornødne hjælp, når de bliver pensionister på trods af, at de til en hver tid siddende socialministre har afvist problematikken.

Løsning

PTU foreslår, at dem, der har fået tilkendt merudgiftsydelse, før de blev folkepensionister, skal beholde deres merudgiftsydelse også efter overgangen til folkepension. Med andre ord skal aldersgrænsen ophæves for dem, der allerede har fået tilkendt ydelsen.

Med en sådan ændring sikres, at borgere med handicap også efter overgangen til folkepension kan opnå relevant økonomisk kompensation for de merudgifter, de har på grund af deres fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelse.

Lovgrundlag

Såfremt reglerne skal laves om, omfatter det:

Lovbekendtgørelse nr. 1053 af 8. september 2015 § 100:

"Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem det fyldte 18. år og folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepensionen. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Udmålingen af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, f. eks merudgifter til individuel befordring, håndsregninger og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Tilskud til nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 6.000 kr. pr. år svarende til 500 kr. pr. måned. Tilskuddet fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og rundes op til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor, herunder nærmere regler om personkredsen for merudgiftsydelsen.

Stk. 5. Personer, der modtager pension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., er ikke berettiget til ydelser efter denne bestemmelse, medmindre de tillige er bevilget kontant tilskud efter § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96."

Og:

Bekendtgørelse nr. 1434 af 23. december 2012 § 10:

”Tilskud til dækning af merudgifter er forudbetalt og bortfalder ved udgangen af den måned, hvor personen når folkepensionsalderen eller dør.

Stk. 2. Hvis betingelserne for tilskud efter servicelovens § 100 ikke længere er opfyldt, eller hvis merudgifterne er lavere end oprindeligt antaget, og de samlede merudgifter ikke mindst overstiger 6.000 kr. årligt, bortfalder tilskuddet ved udgangen af den måned, hvor dette konstateres.

Stk. 3. Tilskud efter servicelovens § 100 ophører i de tilfælde, hvor en person, som hidtil har modtaget invaliditetsydelse, overgår til førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Tilskuddet ophører med virkning fra den måned, hvor førtidspensionen kommer til udbetaling.”

Med venlig hilsen

Janus Tarp, næstformand
PTU – Livet efter ulykken